

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad	15fed o Fedi 2022
Teitl	Adroddiad Blynnyddol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn
Aelod Cabinet	Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn
Pwrpas	Adolygu Adroddiad Blynnyddol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn a diweddariad ar waith yr is-grwpiau

1. Cyflwyniad a chyd-destun

1.1 Mae [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) yn rhoi dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn seiliedig ar yr egwyddor o ddatblygiad cynaliadwy ac mae'n gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i osod a chyhoeddi amcanion llesiant a chymryd pob cam rhesymol i gyflawni'r amcanion hynny. Hefyd, sefydlodd y Ddeddf Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyda chynrychiolaeth gan gyrff cyhoeddus allweddol. Bob pum mlynedd, mae'n rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn eu hardaloedd a defnyddio hyn fel sail i'r Cynllun Llesiant ar gyfer y pum mlynedd i ddod.

1.2 Rydym bellach ym mlwyddyn olaf Cynllun Llesiant 2017-22 ar gyfer Gwynedd a Môn, lle roedd y Bwrdd wedi blaenoriaethu chwe mater:

- Yr iaith Gymraeg;
- Tai i bobl leol;
- Effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau;
- Effaith newid hinsawdd ar lesiant cymunedau;
- Iechyd a gofal oedolion a
- Llesiant a chyflawniad plant a phobl ifanc.

1.3 Dros y pum mlynedd, mae'r Bwrdd wedi addasu ei ddull tuag at y blaenoriaethau Tai i bobl lleol a Effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau. Gan fod nifer o aelodau'r Bwrdd eisoes yn cydweithio i ymateb i'r materion hyn, cytunwyd mai rôl y Bwrdd felly fyddai i gadw trosolwg o'r gwaith a cheisio sicrwydd ein bod ni fel cyrff cyhoeddus yn ymateb yn briodol.

1.4 I ymdrin â'r blaenoriaethau sydd ar ôl, mae gan y Bwrdd dri is-grŵp gweithredol ar hyn o bryd:

- Newid Hinsawdd
- Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig
- Yr iaith Gymraeg

1.5 Yn ystod 2021/22, fe gwblhaom y broses o adolygu'r Asesiadau Llesiant. Mae'r rhain yn cael eu cynnal ar gyfer 13 o wahanol ardaloedd - 8 yng Ngwynedd a 5 yn Ynys Môn - a byddant yn hysbysu un Cynllun Llesiant ar gyfer Gwynedd a Môn ar gyfer y cyfnod 2023-2028.

Bu i'r Asesiadau dynnu at ei gilydd amrediad o wybodaeth am gymunedau Gwynedd a Môn. Fe edrychom ar y gwaith ymchwil mwyaf cyfredol, casglu data ac ymgysylltu â'n grwpiau cymunedol i ddod i wybod beth sy'n dda am ein cymunedau, a beth sydd ddim cystal. Defnyddiwyd y grant BGC rhanbarthol i gomisiynu Prifysgol Glyndŵr i gydweithio ar yr asesiadau llesiant yng ngogledd Cymru. Yn ogystal, mae gweithdy rhanbarthol wedi'i drefnu er mwyn clywed gan grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol, mewn perthynas â materion sy'n effeithio ar eu llesiant.

Cyhoeddwyd yr Asesiadau Llesiant ym mis Mai 2022 a maent yn gyfle i ni ystyried yr heriau a'r cyfleoedd y mae ein cymunedau yn eu wynebu; yn enwedig effeithiau'r pandemig Covid-19 a Brexit. Byddant nawr yn gosod y cyfeiriad i flaenoriaethau'r Bwrdd ar gyfer y Cynllun Llesiant 2023-28 a gyhoeddir ym mis Mai 2023.

2.0 Adlewyrchu ar y flwyddyn a fu ac edrych ymlaen at y flwyddyn sydd i ddod

Gyda chefnogaeth y tîm yn Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru, rydym wedi cynnal gweithdai sy'n galluogi aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i adlewyrchu ar p'un a yw'r blaenoriaethau presennol yn parhau i fod yn berthnasol ac adolygu ein rôl a'n pwrpas fel Bwrdd wrth symud ymlaen. O ystyried y rhwydwaith gwych o gydweithio ar draws yr ardal, cydnabuwyd ei bod yn her canfod y manau hynny lle y gall y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ychwanegu'r gwerth mwyaf.

Mae aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn awyddus i wneud cyfraniad ystyrion i dirwedd y bartneriaeth heb ddyblygu gwaith partneriaethau eraill ac felly bydd y Cynllun Llesiant nesaf yn glir o ran p'un a oes gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus rôl arweiniol neu gyflawni mewn perthynas â'r blaenoriaethau llesiant.

Ar hyn o bryd, rydym yn gwneud cynnydd o ran datblygu'r Cynllun Llesiant ac rydym wedi defnyddio'r gweithdai i asesu'n benodol lle y gallwn gael yr effaith mwyaf. Dros fisoedd y gaeaf, byddwn yn mynd ati i gynnal ymarferiad ymgysylltu ysgafn ar y Cynllun Llesiant drafft gyda'r bwriad o gyhoeddi'r cynllun terfynol gyda nodau manwl ym mis Mai 2023.

3.0 Diweddariad ar waith yr is-grwpiau.

3.1 Amcan 1 - Cymunedau sy'n ffynnu ac yn llewyrchus i'r hirdymor

3.1.1 Is-grŵp yr iaith Gymraeg:

Pam bod hyn yn bwysig i drigolion Gwynedd a Môn?

Mae'r Bwrdd yn deall pa mor bwysig yw'r iaith Gymraeg i'n cymunedau ledled Gwynedd a Môn, a'i bod yn rhan o wead cymdeithasol a hunaniaeth ddiwylliannol yr ardal. Mae medru byw eu bywydau drwy gyfrwng y Gymraeg a chael mynediad at wasanaethau a gweithgareddau yn y Gymraeg yn bwysig i'n cymunedau ac rydym wedi ymrwymo i weithio gyda'n gilydd i gynyddu'r defnydd a wneir o'r iaith Gymraeg o fewn cyrff cyhoeddus yng Ngwynedd a Môn. Rydym hefyd wedi ymrwymo i hyrwyddo'r Gymraeg fel yr iaith o ddewis ar gyfer cyfathrebu mysg sefydliadau cyhoeddus ar draws y ddwy sir.

Wrth gwrs, mae'r argyfwng Covid-19 wedi cyflwyno rhai heriau arwyddocaol i sefydliadau wrth iddynt geisio sicrhau parhad eu gwasanaethau. Mae'r amodau a'r cyfyngiadau o ran gweithio yn rhithiol, ynghyd ag anallu grwpiau cymunedol i ddod ynghyd, wedi ei gwneud yn anodd cynnal rhai gwasanaethau a chyfleoedd i ddefnyddio'r iaith Gymraeg. Fel cyrff cyhoeddus, rydym wedi ceisio sicrhau bod y dinesydd yn parhau i ymgysylltu â'r cyrff cyhoeddus yn ei ddewis iaith, ac rydym yn parhau i fod yr un mor angerddol am gyfrannu at darged Llywodraeth Cymru o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Diweddariad ar y gwaith hyd yma:

Yn ystod 2021/22, mae'r is-grŵp wedi ymgymryd â phrosiect sy'n ymwneud ag ymddygiad ieithyddol mewn derbynfeydd. Y nod oedd peilota ymyraethau gwahanol er mwyn medru darparu canllawiau i staff derbynfeydd o wahanol sefydliadau ar sut i annog y defnydd a wneir

o'r Gymraeg, gyda'r bwriad o gynyddu hyder y cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ymgysylltu â chyrrff cyhoeddus.

- Yr amcan oedd normaleiddio'r iaith Gymraeg wrth i bobl fynd o gwmpas eu busnes cyhoeddus, ac yn y pen draw, arwain at fwy o bobl yn defnyddio gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg a chynnydd yn nifer y bobl sy'n ceisio ac yn disgwyl hynny gan bob math o sefydliadau. O safbwynt y trigolion, yn aml mae'n haws iddynt fynegi eu hunain yn eu mamiaith, yn enwedig wrth drafod materion sensitif a phersonol, felly'r nod yw symleiddio'r broses o dderbyn cefnogaeth briodol.

Yn wreiddiol, cafodd y prosiect hwn ei gymeradwyo gan aelodau'r Bwrdd ym mis Mawrth 2020, ond bu'n rhaid ei oedi oherwydd cyfyngiadau'r cyfnod clo. Adolygwyd ac addaswyd y cynnig gwreiddiol ar gyfer y prosiect er mwyn rhoi ystyriaeth i'r newidiadau yn y ffordd y mae'r cyhoedd yn cyfathrebu â sefydliadau cyhoeddus a newid yn rôl derbynfydd ar ôl y pandemig.

Yn ystod 2022, bu i'r prosiect fynd rhagddo ac fe gomisiynwyd IAITH i gynnal y gwaith maes, sy'n cynnwys:

- Gweithio gyda 10 gwasanaeth derbynfa peilot ar draws gwahanol sefydliadau sector cyhoeddus yng Ngwynedd a Môn a mynd ati'n ffurfiol i arsylwi ar y rhyngweithio rhwng cwsmeriaid a staff yn y lleoliadau hyn.
- Cynnal grwpiau ffocws a holiaduron gyda'r staff a siarad â chwsmeriaid i adnabod rhwystrau i ymgysylltu yn eu dewis iaith.
- Dadansoddiad o'r data gwaelodlin a chymharu hyn â'r data ar ôl yr ymyrraeth.

Mae'r adroddiad a'r argymhellion ar gyfer cyflwyno hyn yn ehangach i fod i gael eu cyflwyno i'r Bwrdd ym mis Hydref 2022.

Hefyd, mae'r is-grŵp yn ystyried prosiectau posib eraill i ymdrin â'r ymrwymiad yng Nghynllun Llesiant Gwynedd a Môn fel bod modd rhoi rhaglen waith yn ei lle ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Sut mae'r is-grŵp yn cyfrannu at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?

Mae'r is-grŵp yn gweithredu nifer o'r ffyrdd o weithio sydd wedi'u datblygu fel rhan o egwyddor datblygu cynaliadwy'r Ddeddf, ynghyd â'r ffyrdd ychwanegol sydd wedi'u cytuno gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, sef yr iaith Gymraeg a Chydraddoldeb drwy:

- sicrhau bod yr **iaith Gymraeg yn** rhan naturiol o waith Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn
- **cydweithio** i godi ymwybyddiaeth, rhannu arfer dda, datblygu sgiliau a hyder y gwasanaethau cyhoeddus i ddefnyddio'r Gymraeg â defnyddwyr gwasanaeth a'u hannog i ddefnyddio'r iaith dro ar ôl tro
- **cynnwys** barn y rhan-ddeiliaid perthnasol wrth iddynt gyflwyno prosiectau newydd.

3.1.2 Is-grŵp Newid Hinsawdd:

Pam bod hyn yn bwysig i drigolion Gwynedd a Môn?

Sefydlwyd is-grŵp Newid Hinsawdd i annog cydweithio ymysg sefydliadau cyhoeddus ar liniaru effaith newid hinsawdd, ac yn enwedig effaith llifogydd arfordirol a mewndirol ar ein cymunedau. Rydym wedi adnabod yr angen i addysgu a gweithio gyda'n cymunedau i'w paratoi ar gyfer heriau presennol newid hinsawdd a'r rhai sy'n ein wynebu i'r dyfodol. Y nod yw ceisio

lliniaru'r effaith y mae unrhyw achos o dywydd eithafol yn ei chael ar y cymunedau hynny. Yn ystod y cyfnod clo, bu i nifer ohonom sylwi ar bwysigrwydd yr amgylchedd naturiol - roeddem yn defnyddio llai ar ein ceir ac fe welsom effeithiau positif hynny ar ansawdd yr aer a dŵr.

Diweddariad ar y gwaith hyd yma:

Er bod yr argyfwng Covid-19 wedi mynd â'n sylw dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae materion newid hinsawdd yn parhau i fod yn her fawr i ni. Ni allwn gwrdd â'r heriau sydd o'n blaenau ar ein pennau ein hunain, felly bydd yn hanfodol i ni ymdrin â hyn ar y cyd.

Yn ystod 2020/21, comisiynodd Cyfoeth Naturiol Cymru waith i edrych ar ddull rhanbarthol o liniaru effaith Newid Hinsawdd. Gwnaed hyn ar ran yr holl Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yng ngogledd Cymru a Bwrdd Arweinyddiaeth Gogledd Cymru. Y prif allbwn oedd cytundeb i gydweithio ar draws y sector cyhoeddus yng ngogledd Cymru i ymateb i'r her drwy sefydlu grŵp Newid Hinsawdd i ogledd Cymru. Prif nod y grŵp hwn yw cyflawni nodau Llywodraeth Cymru i leihau allyriadau carbon. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn wedi canolbwyntio ar barhau i ddarparu ymateb lleol i heriau newid hinsawdd.

Yn dilyn cyfres o weithdai gyda nifer fawr o sefydliadau a wahoddwyd, bu iddynt gyfrannu a chytuno ar gynlluniau gweithredu tymor byr, tymor canolig a thymor hir. Yn ogystal, mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cynnal sgysiau â'n cymunedau fel rhan o'u Datganiadau Ardal. Roedd y sgysiau yn rhoi cyfle i ni feddwl am beth yr ydym angen ei wneud fel unigolion, cymunedau a sefydliadau i ymateb i Newid Hinsawdd. Mae'r canfyddiadau a'r negeseuon allweddol o'r sgysiau hyn wedi cael eu hystyried gan yr is-grŵp newid hinsawdd ac mae cynllun gweithredu ar gyfer y flwyddyn i ddod yn cael ei baratoi.

Sut mae'r is-grŵp yn cyfrannu at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?

Mae'r is-grŵp yn gweithredu nifer o'r ffyrdd o weithio sydd wedi'u datblygu fel rhan o egwyddor Datblygu Cynaliadwy'r Ddeddf drwy:

- ddeall anghenion y cymunedau penodol sy'n ein galluogi i gynllunio ar gyfer y **tymor hir**
- **gweithio gyda** nifer o gyrff cyhoeddus a'n cymunedau
- **cynnwys** ein rhan-ddeiliaid fel rhan hanfodol o waith yr is-grŵp

3.2 Amcan 2 - Trigolion sy'n iach ac yn annibynnol gyda safon bywyd da

Mae dau faes blaenoriaeth 'Iechyd a Gofal oedolion' a 'Lles a llwyddiant plant a phobl ifanc' yn cyfarch amcan 2. Cytunwyd i sefydlu un is-grŵp i gyfarch y ddwy flaenoriaeth sef Grŵp integredig Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Gorllewin.

3.2.1 Yr Is-grŵp Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig (AISB)

Pam bod hyn yn bwysig i drigolion Gwynedd a Môn?

Pwrpas yr is-grŵp iechyd a gofal cymdeithasol yw sefydlu trefn gydweithio yn y sector a chynnal trosolwg o ddatblygiad a thrawsnewid gwasanaethau, a'r modd yr ydym yn cefnogi unigolion yn ein cymunedau.

Profodd y gwaith ym maes iechyd a gofal cymdeithasol yn allweddol bwysig wrth i ni ddelio ag argyfwng Covid-19 a symud i gefnogi adferiad. Mae ffyrdd newydd o weithio wedi'u datblygu'n rhithiol sydd wedi bod o fudd mawr i'r timau amlddisgyblaethol. Dangoswyd parodrwydd i gydweithio ac addasu i amgylchiadau gwaith heriol iawn.

Diweddariad ar y gwaith hyd yma yn ardal Cyngor Gwynedd:

Anableddau dysgu – Gwynedd:

- Sefydlu Tîm Llesiant o fewn y gwasanaeth sy'n hyrwyddo lles unigolion ag Anableddau Dysgu trwy sesiynau cymdeithasol, gwaith grŵp a gwaith 1:1. Mae llawer o'r gweithgareddau wedi gorfod newid eu ffurf oherwydd y pandemig, ond dyma rai enghreifftiau – grŵp celf, côr Makaton, sefydlu gorsaf radio 'Lleisiau Llawen', sesiynau pêl-droed, grwpiau cerdded, a.y.b.
- Datblygu cynlluniau ar gyfer yr Hyb Cymunedol ar safle Dolfeurig, Dolgellau, a fydd yn adnodd mwy addas ar gyfer cefnogi unigolion ag Anableddau Dysgu, law yn llaw â gweddill y gymuned. Bu peth oedi gyda'r gwaith oherwydd materion cynllunio, ond mae'r gwaith yn parhau ac mae'r gwaith adeiladu wedi dechrau yn haf 2022. Tra bod y gwaith hwn yn mynd rhagddo, byddwn yn gwneud defnydd dros dro o Neuadd Gymunedol Llanelltud ac adnoddau dros dro eraill i sicrhau darpariaeth yn yr ardal. Y gobaith, maes o law, yw y bydd gennym ni rwydwaith o hybiau ar draws y sir – yng Nghaernarfon, Y Felinheli, Y Ffôr a Dolgellau.
- Cychwyn prosiect hyfforddiant a chyfleoedd gwaith, edrych i hyrwyddo cyfleoedd hyfforddiant a chyfleoedd gwaith i oedolion ag Anableddau Dysgu yng Ngwynedd, gan ddefnyddio Glynllifon fel 'canolfan hyfforddiant a datblygu sgiliau'.
- Cychwyn prosiect 'Cwrs a Sgwrs' yn ardal Y Ffôr - bydd hyn maes o law yn creu cyfleoedd gwaith i unigolion ag Anableddau Dysgu i greu, coginio a dosbarthu pryd poeth ar glud i unigolion bregus yn y cymunedau cyfagos. Mae'r gwaith wedi dechrau ar ôl uwchraddio cegin ddiwydiannol fel ei bod yn addas i'r diben, wedi'i hariannu gan grant.
- Cydweithio agosach gyda Gwasanaeth Eiriolaeth Gogledd Cymru, er mwyn sicrhau mewnbwn a llais i unigolion ag Anableddau Dysgu yn ein holl benderfyniadau.

Pobl hyn – Gwynedd:

- Mae gwaith ar y Rhaglen Trawsnewid Iechyd a Gofal Cymunedol yn mynd rhagddo gyda phwyslais ar integreiddio'r diwylliant hanfodol o fewn y pum Tîm Adnoddau Cymunedol a grymuso arweinwyr a staff i sicrhau eu bod yn cadw'r hyn sy'n bwysig i'r unigolion wrth wraidd eu gofal. Mae'r timau hyn, sy'n cynnwys staff iechyd, gofal, y trydydd sector a'r sector annibynnol, yn cael cyswllt rheolaidd ar lefel ardal; rhannu gwybodaeth ac adnoddau, cydweithio i ddeall y sefyllfa leol a mynd i'r afael ag unrhyw rwystrau. Mae elfennau eraill o'r rhaglen yn cynnwys prosiectau sy'n hwyluso rhyddhau o'r ysbyty, prosiect ar gyfer rhannu gwybodaeth ar draws asiantaethau, a'r prosiect ar ail-ddylunio gofal cartref ar draws y sir.
- Mae'r gwaith o ddatblygu'r model newydd o ddarpariaeth gofal cartref yn parhau a bellach mae nifer o dimau gofal cartref y Cyngor wedi symud i weithio ar batrymau sifft, sy'n cynnig gwell hyblygrwydd i'r unigolion sy'n derbyn gofal a gwell sefydlogrwydd i staff.
- Yn ogystal, cwblhawyd yr addasiadau yn Nolgellau yn gynnar yn 2022 sy'n cynnig gofal pwrpasol i unigolion ag anghenion corfforol difrifol. Gobeithiwn y bydd yr adnoddau hyn yn gymorth i gwrdd ag amrywiol anghenion pobl Gwynedd, ac yn hybu annibyniaeth ac urddas. Mae gwaith ar ddatblygu cyfleuster Tai Gofal Ychwanegol ym Mhwlheli yn parhau, dan arweiniad cymdeithas dai Adra.
- Amlygodd argyfwng Covid-19 yr heriau recriwtio yn fwy nag erioed yn y maes, ac mae'n arbennig o amlwg yn y maes gofal cartref gan i ni fethu â darparu pecynnau gofal mewn rhai amgylchiadau oherwydd diffyg staff. Rydym wedi bod yn ymdrechu i geisio deall yn

well yr her sy'n bodoli ar draws y maes, ac mewn ymateb i hyn datblygwyd rhaglen waith mewn ymgais i fynd i'r afael â rhai o'r pryderon. Bydd y gwaith o sefydlu system darparu gofal cartref newydd yn cael effaith gadarnhaol ar elfennau megis cyflogau staff rheng flaen yn y sector preifat, hyd cytundebau gwaith a hyrwyddo llwybrau gyrfa yn y maes. I gyd-fynd â'r gwaith hwn, cynhaliwyd ymgyrch eleni i gynyddu maint y gweithlu gofal yn y maes Oedolion er mwyn ymateb i brinder y gweithlu er mwyn sicrhau parhad gwasanaeth. Sefydlwyd ymgyrch #SOSGalwGofalwyr mewn ymgais i recriwtio dros 100 o staff newydd, yn rhan amser ac yn llawn amser.

Iechyd meddwl – Gwynedd:

- Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda'r Bwrdd Iechyd i ddatblygu gwasanaethau iechyd meddwl y sir, ac mae gwaith ar y canolfannau ICAN yn canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar, mewn cydweithrediad â sefydliadau trydydd sector. Mae'r gwasanaeth hwn yn darparu siop un stop ar gyfer unigolion sydd angen cymorth, ac mae'n ein galluogi i wneud y cyswllt rhyngddynt ag unrhyw asiantaethau tai, Canolfan Cyngor ar Bopeth, ac ati yn ôl yr angen er mwyn eu helpu gyda materion sy'n achosi straen a straen iddynt. cael effaith negyddol ar eu hiechyd meddwl. Yn ystod argyfwng Covid-19, darparwyd y cymorth hwn fwy neu lai i ystod eang o unigolion.

Plant – Gwynedd:

- Gwaith i ddeall beth sy'n bwysig i deuluoedd Gwynedd, cytuno ar egwyddorion, a ffyrdd o wella'r hyn rydym yn ei wneud a sut rydym yn gweithio er mwyn darparu'r gefnogaeth angenrheidiol yn mynd rhagddo. Yn ogystal, rydym yn datblygu strategaeth "Cadw Teuluoedd Gyda'n Gilydd" a fydd yn ceisio osgoi dod â phlant rhag dod i ofal yn ddiangen; fodd bynnag, os oes angen gofal, yna sicrhewch fod y plentyn yn derbyn gofal mewn lleoliad addas, priodol a lleol; a bod pob ymdrech a chefnogaeth yn cael eu darparu er mwyn dychwelyd plant at eu teuluoedd.
- Er bod y pandemig wedi gohirio'r rhaglen drawsnewid "Sicrhau darpariaeth leol arbenigol briodol ar gyfer plant gyda'r anghenion mwyaf cymhleth", mae gwaith wedi ail ddechrau ar y prosiect ar y cyd gyda'r Bwrdd Iechyd a Chyngor Môn. Mae'r Tîm Aml-asiantaeth yn ei le ers mis Medi; ac mae'r rhaglen hyfforddi i uwchsgilio'r gweithlu presennol i gefnogi plant ag anghenion cymhleth mewn timau iechyd, addysg a gofal cymdeithasol yn parhau.
- Mae grŵp prosiect wedi ei sefydlu ac wedi cwblhau adolygiad o brofiadau presennol teuluoedd gyda phlant awtistig. Mae'r grŵp wedi creu Cynllun Awtistiaeth drafft, sy'n dangos beth sydd angen ei wneud mewn ymateb i'r argymhellion yn yr adolygiad ac mae'r cynllun i'w gyflwyno i'r Cabinet yn fuan. Sicrhawyd cyllid i benodi Cydgysylltydd i fwrw ymlaen â gweithredu'r cynllun, a bydd y broses recriwtio yn cychwyn yn fuan.
- Mae'r gwaith o gefnogi llesiant pobl dros y misoedd diwethaf wedi parhau i ganolbwyntio ar ymateb i heriau a sgil-effeithiau'r pandemig. Mae trefniadau Gorchwyl a Gorffen wedi'u rhoi ar waith ar gyfer y ffrydiau gwaith sydd wedi'u blaenoriaethu ac mae rhai o'r ffrydiau gwaith hynny'n symud ymlaen yn dda megis atal digartrefedd, cymorth i ofalwyr di-dâl, lles plant a phobl ifanc. Mae angen rhagor o waith i gadarnhau trefniadau mewn ffrydiau gwaith eraill megis Cydnerthedd Cymunedol, Drysau Ffrynt Gwasanaethau'r Cyngor a Threchu Tlodi.
- Mae'r newidiadau i Gredyd Cynhwysol, costau byw cynyddol fel bwyd a thanwydd, dros yr ychydig fisoedd diwethaf yn destun pryder ac mae gwaith parhaus ar y gweill gyda'n

partneriaid i gynyddu ein gallu i helpu preswylwyr gyda chynghor ariannol, delio â dyled, a bwyd tlodi.

Sut mae'r is-grŵp yn cyfrannu at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?

Mae'r is-grŵp yn gweithredu nifer o'r ffyrdd o weithio sydd wedi'u datblygu fel rhan o egwyddor Datblygu Cynaliadwy'r Ddeddf ac mae'n unol â nifer o'r egwyddorion dylunio cynaliadwy yn 'Cymru Iachach', Strategaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Llywodraeth, drwy:

- ystyried tueddiadau **i'r dyfodol** ac ymateb i newidiadau mewn demograffi
- rhoi cynaliadwyedd ein system iechyd fel deilliant ar gyfer yr is-grŵp er mwyn cynllunio ar gyfer y dyfodol
- datblygu model **ataliol**
- **integreiddio** ein gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i wneud gwir wahaniaeth i fywydau ein trigolion
- adnabod yr amrediad eang o ffactorau sy'n dylanwadu ar iechyd a llesiant (yn cynnwys addysg, tai, lleihau digartrefedd, twf economaidd, adfywio, hamdden a'r amgylchedd)
- gwireddu'r buddion **o weithio mewn partneriaeth**

4. Monitro

4.1 Mae'r tri is-grŵp a nodwyd uchod yn atebol i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â chyflawni unrhyw waith a gomisiynir. Mae'r is-grwpiau yn diweddarau'r Bwrdd ar gynnydd yn chwarterol, ac yn ystod cyfarfodydd y Bwrdd ceir her a thrafodaeth ar yr adroddiadau o gynnydd maent yn eu cyflwyno.

4.2 Mae gan dîm cefnogi'r Bwrdd hefyd rôl i'w chwarae rhwng cyfarfodydd y Bwrdd i gefnogi a chynnal gwaith yr is-grwpiau. Yn ogystal mae adroddiad blynyddol yn cael ei gyhoeddi gan y Bwrdd sy'n crynhoi cynnydd wrth i'r Bwrdd weithio tuag at gyflawni ei amcanion strategol.

5. Trefniadau Craffu

5.1 Mae gwaith y Bwrdd yn cael ei wirio'n gyson gan Bwyllgorau Craffu / sgrïwtini Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn.

5.2 Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau sgrïwtini Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:

- Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC
- Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
- Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant

6. Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb

6.1 Mae tîm cefnogi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus eisoes wedi rhoi ystyriaeth, ac yn cydnabod yr angen am asesiadau effaith (e.e. Iaith a Chydraddoldeb), a bydd asesiadau yn cael eu datblygu a'u defnyddio pan fydd y Bwrdd yn ymgysylltu â'n cymunedau ar bwyntiau penodol ac ar gyfer diweddarau'r Asesiadau Llesiant.